

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»

Факультет природничих наук
Кафедра географії та природознавства

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Основи організації наукових досліджень в географії»

Освітня програма Географія

Спеціальність 106 Географія

Галузь знань 10 Природничі науки

Затверджено на засіданні кафедри
географії та природознавства
Протокол № 1 від “15” вересня 2020 р.

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Компетентності
5. Результати навчання
6. Організація навчання
7. Система оцінювання
8. Політика курсу
9. Рекомендована література

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Основи організації наукових досліджень в географії
Викладач (-і)	Закутинська Ірина Іванівна
Контактний телефон викладача	+380972272057
E-mail викладача	zakutynskairina@gmail.com
Формат дисципліни	вибірковий
Обсяг дисципліни	3 кред, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pu.if.ua/
Консультації	щотижня
2. Анотація до курсу	
Програма вивчення нормативної навчальної дисципліни «Основи організації наукових досліджень в географії» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів за спеціальністю: 106 Географія, галузь знань: 10 Природничі науки.	
3. Мета та цілі курсу	
<p>Мета: формування сучасного наукового світогляду, вироблення навиків проведення науково-дослідницької роботи в географічних дослідженнях.</p> <p>Завданнями вивчення навчальної дисципліни є: сформувати уявлення про основні концепції методології науки, роль особистості вченого у процесі формування наукової школи, інформаційну базу наукового дослідження в географії.</p> <p>У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> - принципи наукового дослідження в географії; - визначення об'єкту, предмету, мети, завдань дослідження; - етапи наукового дослідження в географії; - типи наукових звітів; <p>Вміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> - вибирати та формулювати проблему дослідження; - шукати необхідну наукову інформацію; - обирати методологічну основу географічного дослідження - реферувати літературні джерела; - брати участь в науковій дискусії; - формулювати об'єкт і предмет дослідження; - формулювати і перевіряти наукові гіпотези; - формувати комплекс методик для дослідження обраного предмету; 	

- збирати емпіричні дані;
- проводити обробку та інтерпретацію емпіричних даних;
- оформляти наукові звіти;
- представляти результат дослідження на наукових конференціях та семінарах.

4. Компетентності

- Здатність до ефективного комунікування та до представлення складної комплексної інформації у стислій формі усно та письмово, використовуючи інформаційно-комунікаційні технології та відповідні наукові терміни;
- Готовність використовувати сучасні методи і технології наукової комунікації українською та іноземними мовами у науково-дослідній та проектній діяльності; Здатність планувати і розв'язувати задачі власного професійного і особистого зростання; Здатність до реалізації інноваційних технологій у дослідженнях; Здатність до організації пошуку способів виконання практичних завдань за зразком або алгоритмом;
- Здатність оцінювати порядок величини і знаходити відповідні рішення із чітким визначенням припущень та використанням спеціальних та граничних випадків;
- Здатність розуміти та уміло використовувати математичні та числові методи, які часто використовуються у географії та екології;
- Здатність розв'язувати широке коло проблем та задач шляхом розуміння їх фундаментальних основ та використання як теоретичних, так і експериментальних методів;
- Здатність шляхом самостійного навчання освоїти нові області, використовуючи здобуті знання з природничих дисциплін.

5. Результати навчання

- Поглиблені знання про систему набуття професійної географічної науково-дослідної інформації, принципи моніторингу та оцінки стану ландшафтів, суспільно-територіальних систем і територіально-виробничих комплексів, професійне володіння методами спостереження, опису, параметризації, ідентифікації географічних об'єктів, явищ та процесів;
- Здатність застосовувати навички роботи із сучасною приладною базою та загальні й спеціалізовані географічні методи роботи з географічними об'єктами, явищами та процесами в польових і лабораторних умовах, здійснювати аналіз й оцінку стану природних та природно-антропогенних геосистем та ландшафтів;
- Здатність використовувати теоретичні знання з методології наукової творчості та практичні навички з організації наукових досліджень для професійної науково-дослідної діяльності;
- Здатність організовувати пошук методів за зразком або алгоритмом при розв'язанні розрахункових географічних задач;
- Готовність до вирішення конкретних прикладних проблемних завдань;
- Готовність до роботи з науковою і методичною літературою, картографічними матеріалами та іншими джерелами інформації.

6. Організація навчання

Обсяг курсу – 3 кред., 90 год.

Вид заняття		Загальна кількість годин		
лекції		16		
семінарські заняття / практичні		14		
самостійна робота		60		
Ознаки курсу				
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий	
7	106 Географія	4	вибірковий	
Тематика курсу				
Тема, план	Форма заняття	Завдання, год	Вага оцінки	Термін виконання
Тема 1. Загальні аспекти наукових досліджень. 1. Роль, місце і значення науки для суспільства; 2. Наукова картина світу; 3. НДР та науковий потенціал України; 4. Форми підготовки наукових кадрів. 5. Мета і завдання курсу; 6. Зв'язок курсу з іншими науками.	Лекція / Практична робота	2	5	згідно розкладу
ТЕМА 2. Методологія та методи наукового дослідження. 1. Основні функції науки. 2. Деякі теоретичні аспекти наукових досліджень. 3. Методологія наукового дослідження; 4. Наукові методи та їх систематика; 5. Загальна схема наукового дослідження	Лекція / Практична робота	2	5	згідно розкладу
ТЕМА 3. Напрямки і методики наукових досліджень. 1. Вибір теми дослідження; 2. Конкретизація проблеми дослідження; 3. Методика дослідницької роботи; 4. Основні напрями досліджень в сучасній	Лекція / Практична робота	2	5	згідно розкладу

географічній науці				
ТЕМА 4. Організація роботи в процесі дослідження 1.Організація роботи дослідника; 2.Підготовка до дослідження; 3.Планування і проведення робіт; 4.Види навчально-дослідницьких робіт	Лекція / Практична робота	2	5	згідно розкладу
ТЕМА 5. Інформаційна база наукових досліджень. 1.Види джерел інформації; 2.Аналіз вихідної інформації і методик роботи з літературними джерелами; 3.Галузева науково-технічна інформація	Лекція / Практична робота	2	5	згідно розкладу
ТЕМА 6. Пошук та опрацювання наукової інформації. 1.Складання плану дослідження; 2.Етапи проведення досліджень; 3.Науковий колектив – першооснова формування наукової інформації	Лекція / Практична робота	2	5	згідно розкладу
ТЕМА 7. Оформлення матеріалів дослідження. 1.Обробка матеріалів дослідження; 2.Оформлення результатів дослідження; 3.Літературна обробка тексту	Лекція / Практична робота	2	5	згідно розкладу

<p>ТЕМА 8. Організаційні аспекти наукової діяльності. 1. Наукові колективи та наукові школи, та їх роль у розвитку науки. 2. Організація роботи в науковому колективі. 3. Моральна відповідальність вченого.</p>	Лекція	2	5	Згідно розкладу
--	--------	---	---	-----------------

7. Система оцінювання курсу

Загальна система оцінювання курсу	<p>Поточний контроль здійснюється під час проведення лекційних, лабораторних, індивідуальних занять і має на меті перевірку знань студентів з окремих тем навчальної дисципліни та рівня їх підготовленості до виконання конкретної роботи. Оцінки у національній шкалі («відмінно» - 5, «добре» - 4, «задовільно» - 3, «незадовільно» - 2), отримані студентами, виставляються у журналах обліку відвідування та успішності академічної групи. Модульний контроль (сума балів за окремий змістовий модуль) проводиться (виставляється) на підставі оцінювання результатів знань студентів після вивчення матеріалу з логічно завершеної частини дисципліни – змістового модуля. Завданням модульного контролю є перевірка розуміння та засвоєння певного матеріалу (теми), вироблення навичок проведення розрахункових робіт, вміння вирішувати конкретні ситуативні задачі, самостійно опрацьовувати тексти, здатності осмислювати зміст даної частини дисципліни, уміння публічно чи письмово подати певний матеріал. Семестровий (підсумковий) контроль проводиться у формі екзамену. Екзамен – форма підсумкового контролю, яка передбачає перевірку розуміння студентом теоретичного та практичного програмного матеріалу з усієї дисципліни, здатності творчо використовувати здобуті знання та</p>
-----------------------------------	--

	вміння, формувати власне ставлення до певної проблеми тощо.
Вимоги до письмової роботи	Підсумкова письмова робота виконується у формі тестових завдань з вибором правильної відповіді. Кількість тестових завдань – 25.
Семінарські заняття	<p>Семінарські заняття вимагають від студентів дотримання певного рівня відповіді, яка передбачає як опору на лекційний матеріал, так і використання рекомендованої літератури та інших додаткових джерел інформації.</p> <p>При оцінюванні відповідей враховується також рівень теоретичної підготовки, розуміння причинно-наслідкових зв'язків, володіння понятійним апаратом.</p>
Умови допуску до підсумкового контролю	Студент допускається до складання екзамену, якщо впродовж семестру він за змістові модулі набрав сумарно 25 балів і вище. Студент не допускається до складання екзамену, якщо впродовж семестру він за змістові модулі набрав менше 25 балів. У цьому випадку студенту у відомості робиться запис «не допущений» і виставляється набрана кількість балів. Допускається, як виняток, з дозволу декана факультету за заявою, погодженою з відповідною кафедрою, одноразове виконання студентом додаткових видів робіт з навчальної дисципліни (відпрацювання пропущених занять, перескладання змістових модулів, виконання індивідуальних завдань тощо) для підвищення оцінок за змістові модулі. Напередодні екзамену викладач подає доповідну декану про недопуск студентів академічної групи (груп). Відмітка про недопуск у відомості робиться при наявності розпорядження декана.
Підсумковий контроль, форма	Екзамен в кінці семестру, Комбінований

Програмові вимоги для складання екзамену з дисципліни	https://d-learn.pnu.edu.ua/
---	---

8. Політика курсу

Протягом семестру для перевірки знань студентів та контролю за самостійною роботою студента застосовують письмові роботи, підготовка презентацій та оцінки за виконані індивідуальні завдання. Проміжний контроль включає проведення контрольних завдань. Максимальний бал, який студент може отримати за всіма видами контролю – 100 балів, він складається із проміжних модулів (з врахуванням оцінок за лабораторні роботи) та підсумкового модуля. Студент повинен самостійно виконувати навчальні завдання, завдання поточного та підсумкового контролю. Вважається шахрайством копіювання іншого тесту, підглядання в роботу іншого студента, списування, використання підручника, зошита чи мобільного телефону під час написання модульної, підсумкової роботи чи захисту лабораторної роботи, використання шпаргалок, дозволяти іншим копіювати вашу роботу. У кінці семестру підраховується рейтинг за поточними видами контролю і підраховується загальний рейтинг, який переводиться в оцінку у відповідності до шкали оцінювання.

Політика щодо академічної доброчесності

Академічна доброчесність здобувачів вищої освіти є важливою умовою для опанування результатів навчання за дисципліною і отримання задовільної оцінки з поточного та підсумкового контролів. Академічна доброчесність базується на засудженні практик списування (виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання), плагіату (відтворення опублікованих текстів інших авторів без зазначення авторства), фабрикації (вигадування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі). Політика щодо академічної доброчесності регламентується положенням: «Положення про запобігання академічному плагіату у ДВНЗ “Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника”» https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/02/%D0%9D%D0%B0%D0%BA%D0%B0%D0%B7-%E2%84%96627_27.09.2018.pdf.

У разі порушення здобувачем вищої освіти академічної доброчесності (списування, плагіат, фабрикація), робота оцінюється незадовільно та має бути виконана повторно. При цьому викладач залишає за собою право змінити тему завдання.

В Університеті діють морально-етичні принципи та правила поведінки викладачів і студентів, яких слід дотримуватися у своїй діяльності, прописані в Кодексі честі ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» <https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/02/%D0%9A%D0%BE%D0%B4%D0%B5%D0%BA%D1%81.FR12.pdf>

Політика щодо перескладання змістових модулів та оскарження оцінювання

Ліквідація академічної заборгованості, перескладання змістових модулів та оскарження результатів оцінювання проводиться згідно порядку прописаного в «Порядок організації та проведення оцінювання успішності студентів ДВНЗ “Прикарпатський національний університет ім. В. Стефаника” (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019)» <https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2019/11/PORYaDOK->

Участь в опитуванні (анкетуванні)

По завершенні вивчення курсу здобувачі вищої освіти мають можливість пройти опитування у системі Центру дистанційного навчання та моніторингу освітньої діяльності <https://d-learn.pnu.edu.ua/> щодо удосконалення якості навчання. Анкета носить анонімний характер і включає 10 запитань, відповіді на них будуть використовуватися лише в узагальненому вигляді.

Заповнення анкет є важливою складовою навчальної активності студентів, що дозволить оцінити дієвість застосованих методів викладання та врахувати їх пропозиції стосовно покращення змісту навчальної дисципліни.

9. Рекомендована література

Основна:

1. Алаев З.Б. Социально-экономическая география: понятийно-терминологический словарь. - М.: Мысль, 1983. - 350 с.
2. Голиков А.П., Олійник Я.Б., Степаненко А.В. Вступ до економічної і соціальної географії. - К.: Либідь, 1997. - 320 с.
3. Грищенко І.М. Основи наукових досліджень: Навч. посібник/І.М.Грищенко, О.М.Григоренко, В.О.Борисейко. – К.: Київ.нац.торг.-екон.ун-т, 2001.-186 с.
4. Добров Г.М. Наука о науке (введение в общее науковедение). - К.: Наукова думка, 1970.
5. К. Кілінська. Науково-дослідна робота студентів в Україні.-Чернівці, Вид-во ЧДУ, 1997.
6. Крушельницька ОюВ. Методологія та організація наукових досліджень: Навч. посібник/О.В. Крушельницька. – К.: Кондор, 2006.-206 с.
7. Лудченко А.А., Лудченко Я.А., Примак Т.А. Основы научных исследований: Учеб. пособие / Под ред. А.А. Лудченко. — 2-е изд., стер. – К.: О-во "Знання", КОО, 2001. – 113 с.
8. Методи географічних досліджень (Блок. Методи соціально-економіко-географічних досліджень). Конспект лекцій / Укл. Коновалова Н.І. - Чернівці: Рута, 2004. - 40 с.
9. Методологія і методика наукових досліджень із соціально-економічної географії: Конспект лекцій / Укл. Н.І.Коновалова, М.М.Цепенда. - Чернівці: Рута, 2007. - 50с.
10. Мороз С.А., Онопрієнко В.І., Бортник С.Ю. Методологія географічної науки. – К.: Заповіт, 1997.-334 с.
11. Мороз С.А., Онопрієнко В.І., Бортник С.Ю. Методологія географічної науки. – К.: Заповіт, 1997. – 333 с.
12. Організація і методологія наукових досліджень із соціально-економічної географії: Конспект лекцій. Част. 1. / Укл. Н.І.Коновалова, М.М.Цепенда. -Чернівці: Рута, 2005. - 38с.
13. П'ятницька-Позднякова І.С. Основи наукових досліджень у вищій школі: Навч. посібник /І.С. П'ятницька-Позднякова. – К.: Центр навчальної літератури, 2003.-116 с.
14. Ростовський В.С. основи наукових досліджень і технічної творчості: підруч/В.С. Ростовський, Н.В. Дібрівська.-К.: Центр учбової літератури, 2009.-96 с.
15. Соловійов С.М. Основи наукових досліджень. – К.: Центр учбової літератури, 2007
16. Топчієв О.Г. Суспільно-географічні дослідження: методологія, методи, методики: Навчальний посібник. - Одеса: Астропринт, 2005. - 632

17. Червяков А.В. Количественные методы в географии. – Барнаул, АГУ, 1993-1995.
18. Багров НБ. Региональная геополитика устойчивого развития К: Либыдь, 2002. - 256 с.
19. Джаман В.О. Регіональні системи розселення: демографічні аспекти. -Чернівці: Рута, 2003. - 392 с.
20. Методика соціально-економгеографічного дослідження низового адміністративного району: Навчально-методичний посібник / Укл. Коновалова Н.І., Чубрей О.О. - Чернівці: Рута, 2007. - 51 с.
21. Руденко В.П. Географія природно-ресурсного потенціалу України.-К.: ВД К.-М.Академія-Чернівці: Зелена Буковина, 1999.-568 с.
22. Топчиев А.Г. Пространственная организация географических комплексов и систем. - Киев-Одесса: Вища школа, 1988. - 188 с.
23. Топчієв О.Г. Про предметну область і предмет суспільної географії / Український географічний журнал, 2004. - №2. - С.3-7.
24. Шаблій О.І. Основи загальної суспільної географії. – Львів: Вид. центр ЛНУ, 2003.- 444с.
25. Шаблій О.І. Суспільна географія: теорія, історія, українознавчі студії. -Львів: Львів.ун-т ім. І.Франка, 2001. -744с.

Додаткова:

26. Пістун М.Д. Основи теорії суспільної географії. К.: Вища школа, 1996.-231 с.
27. Про наукову та науково-технічну діяльність. – Закон України від 13.12.91.
28. Топчієв О.Г. Основи суспільної географії. - Одеса: Астропринт, 2001. - 559 с.
29. Харвей Д. Научное объяснение в географии. – М.: Прогресс, 1974. – 503 с.
30. Чкалова О.Н. Основы научных исследований. – К.: Вища шк., 1978. – 120 с.
31. Чкалова О.Н. Основы научных исследований. - М.: Наука, 1978.
32. Балуха М.Т. Основи наукових досліджень. – К.: Вища шк., 1997. – 271 с.
33. ДСТУ 3008-95. Документація. Звіти у сфері науки і техніки. Структура і правила оформлення. – Введ.23.02.95. – К.: Держстандарт України, 1995 – 42 с.

Викладач: _____

Закутинська І.І.